

МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ ПОЛІТИКИ УПРАВЛІННЯ ОБОРОТНИМИ АКТИВАМИ ПІДПРИЄМСТВА

Значну частину фінансового менеджменту складає політика управління оборотними активами підприємства. Достатність обсягу, структура формування оборотних активів підприємства мають велике значення для забезпечення його задовільного фінансового стану. Передумовою розробки ефективної політики управління оборотними активами є аналіз можливих методологічних підходів до її формування.

І.О. Бланк [2] розрізняє політики управління оборотними активами у відповідності до поділу самих оборотних активів на постійну й змінну частини. Під постійною частиною оборотних активів автор вважає той їх мінімум, що забезпечує підприємству здійснення його операційної діяльності. Розмір постійної частини не залежить від сезонних коливань обсягу виробництва і реалізації продукції. Змінна частина навпаки ж залежить від коливань пов'язаних із сезонною зміною обсягів діяльності. Таким чином, І.О. Бланк [2] виділяє три основні підходи щодо фінансування оборотних активів підприємства: консервативний, помірний або компромісний та агресивний.

Суть консервативного підходу полягає в тому, що постійна частина оборотних активів та орієнтовно половина змінної частини фінансується за рахунок власного й довгострокового позикового капіталу, а інша половина змінної частини – за рахунок короткострокового позикового капіталу. Даний підхід найменше орієнтований на короткостроковий капітал.

Зміст помірної підходу допускає, що постійна частина оборотних активів фінансується за рахунок власного й довгострокового позикового капіталу, в той час як короткостроковий позиковий капітал фінансує всю частину змінної частини оборотних активів.

Сутність агресивного підходу передбачає фінансування невеликої частини постійних оборотних активів (не більше 50%) за рахунок власного й довгострокового позикового капіталу, а короткостроковий позиковий капітал використовують для формування іншої частки постійних оборотних активів та усієї змінної. Використання такого підходу може створити проблеми підприємству при забезпеченні його поточної платоспроможності та фінансової стійкості. Але в той же час агресивний підхід дозволяє проводити операційну діяльність з мінімальними потребами у власному капіталі, а це значить, що в інших рівних умовах забезпечить високий рівень рентабельності. За цим підходом вартість капіталу підприємства мінімізується.

Узагальнено розглянуті підходи до формування політики управління оборотними активами на рис. 1.

Щоб визначити який тип політики управління оборотними активами обрало підприємство використовують коефіцієнт чистих оборотних активів (або чистого робочого капіталу). За його мінімального значення підприємство використовує політику агресивного типу, якщо ж значення показника наближається до одиниці – це політика консервативного типу.

Рис. 1. Підходи до формування політики управління оборотними активами

Абрютіна М.С. [1] розробила методику, розрахунки якої полягають у тому, щоб визначити рівень достатності (недостатності) власного капіталу, щоб забезпечити нефінансові (продуктивні) активи.

При перевищенні власного капіталу над необхідністю в нефінансових активах утворюється капітал, який міститься у фінансових активах та бере участь у керуванні фінансово-економічною стійкістю. Кожному підприємству рекомендується визначити точку фінансово-економічної рівноваги, щоб в цій точці нефінансові активи забезпечувалися власним капіталом, а вже фінансові активи покривалися зобов'язаннями підприємства. Це було б ідеально. Але на практиці майже завжди є місце для відхилення в позитивну або негативну сторону. Розмір відхилення в ту або ж в іншу сторону допомагає оцінити стан та зміну фінансово-економічної стійкості підприємства. Варто зазначити, що методика М.С. Абрютіної застосовується для торговельних підприємств.

Визначаючи основні типи політики управління оборотними активами підприємства досліджуваної сукупності, використовуючи методику Абрютіної, прогнозується накладення структурованого пасиву бухгалтерського балансу на структурований актив, що дасть уявлення про майно підприємства, яке досліджується:

- перевіряється чи активи цього виду є власністю підприємства або ж покриттям зобов'язань, а ще чи є у розпорядженні підприємства вільний, власний капітал, представлений у формі фінансових ресурсів;

- натомість підсумків активу та пасиву – є один підсумок – це величина вартості майна підприємства.

Крейніна М.Н. [3] запропонувала методику, яка базується на аналізі системи показників. В дану систему входить дванадцять коефіцієнтів фінансової стійкості. Ці коефіцієнти глибоко оцінюють структуру капіталу та активів підприємства. Що стосується довгострокової перспективи, то оцінюючи фінансову стійкість М.Н.Крейніна обрала такі коефіцієнти: співвідношення власних і позикових коштів; маневреність власних коштів; структура довгострокових вкладень; забезпеченість запасів власними джерелами фінансування; стійке фінансування; реальна вартість майна. Далі автор пропонує обмежитися трьома основними показниками, котрі користуються універсальним застосуванням та не залежать від характеру діяльності й структури активів і пасивів підприємства: коефіцієнт співвідношення власних і позикових коштів, коефіцієнт маневреності власних коштів, коефіцієнт забезпеченості запасів власними джерелами фінансування. Оригінальність підходу М.Н.Крейніної характеризується визначенням оптимального рівня досліджуваних коефіцієнтів.

Стоянова Є.С. [4] в своїх працях висвітлила політику комплексного оперативного керування поточними активами й поточними пасивами. Суть даного дослідження передбачає, з однієї сторони, поєднання різних типів політик управління поточними активами, а з іншої, використання матриці комплексного оперативного управління.

Вид політики управління оборотними активами водночас залежить та показує специфічність складу і структури оборотних активів та фінансової структури капіталу підприємства. Але це обумовлює великі труднощі, формуючи критерії для оцінки, з метою встановлення типу політики стосовно визначення поточної ситуації у господарсько-фінансовій діяльності підприємства.

Таким чином, виокремивши деякі методики різних авторів, можемо ототожнити, що політика управління оборотними активами підприємства одночасно відображає як сформовані оборотні активи та за рахунок яких джерел вони фінансуються, що відображається у фінансових результатах і фінансовому становищі підприємства.

Список використаної літератури

1. Абрютіна М. С. Экономический анализ торговой деятельности: учебное пособие. – М.: Дело и Сервис, 2000. – 512 с.
2. Бланк І. О. Фінансовий менеджмент: навчальний курс / І. О. Бланк. – К.: Ольга: Ніка-Центр, 2004. – 656 с.
3. Крейніна М. Н. Финансовый менеджмент / М. Н. Крейніна. – М.: Дело и сервис, 2003. – 304 с.
4. Финансовый менеджмент: теория и практика: учебник / под. ред. Е. С. Стояновой. – 5-е изд. – М. : Перспектива, 2000. – 656 с.